

Kommentar om rutavdragets självfinansieringsgrad

Det har i media cirkulerat en uppgift om att Riksrevisionen har beräknat rutavdragets självfinansieringsgrad. Det stämmer inte. Riksrevisionen har inte beräknat rutavdragets självfinansieringsgrad. Däremot har Riksrevisionen i granskningen undersökt några av de stora pusselbitarna som bör ingå i en beräkning av självfinansieringsgraden. Några pusselbitar har Riksrevisionen valt att inte beräkna, då de inte bedömts påverka slutsatsen att regeringens bedömning att rutavdraget är självfinansierat har svagt empiriskt stöd. Vad gäller dessa utelämnade beräkningar har det också handlat om poster som varit så svårbedömda att de inte kunnat konsekvensberäknas. Framst gäller detta de offentligfinansiella konsekvenserna av arbetskraftsinvandringen och undanträngningen av övrig konsumtion som följer av ökad konsumtion av hushållstjänster.

För att beräkna självfinansieringsgraden av rutavdraget med utgångspunkt i vår rapport måste justeringar och ytterligare beräkningar göras.

- Om rutavdraget inte hade införts hade det utförts både vita och svarta hushållstjänster. Det påverkar beräkningarna av skatteintäkterna och utgifterna för transfereringar som följer av att rutköparna och de som arbetar i rutbranschen ökar sina arbetsinkomster.
- Det behövs en bedömning av hur arbetskraftsinvandringen till rutbranschen påverkar de offentliga intäkterna och utgifterna på lång sikt.
- Det behövs en följdjusterad beräkning av den minskade konsumtionen i övriga sektorer och en beräkning av den offentligfinansiella effekten av denna minskade konsumtion.

Detta utvecklas ytterligare nedan.

Rutköparnas ökade arbetsinkomster

Vi har beräknat skillnaden i arbetsinkomst mellan hushåll som köpt ruttjänster för första gången och jämförbara hushåll som inte köpt ruttjänster. Resultatet av jämförelsen har generaliserats till samtliga hushåll som köpt ruttjänster 2017. Denna beräkning ger en skillnad i arbetsinkomst på 3,4 miljarder kronor per år mellan hushåll som köper ruttjänster och hushåll som inte köper ruttjänster. Vi bedömer att detta är en övre gräns

för effekten av att köpa ruttjänster jämfört med att inte köpa några hushållstjänster, vare sig svarta eller vita. Skälet till att vi betraktar det som en övre gräns är att vi inte kan fastställa ett orsakssamband mellan köp av ruttjänster och ökade arbetsinkomster. De 3,4 miljarder kronorna beräknas förstärka de offentliga finanserna med 3,1 miljarder kronor genom inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms.

För att beräkna självfinansieringsgraden av rutavdraget måste den övre gränsen på 3,4 miljarder kronor i arbetsinkomst justeras ner för att ta hänsyn till att det för en del hushåll skulle frigöras tid genom köp av hushållstjänster även om rutavdraget inte hade införts. Vi gör ingen uppskattning i granskningen om hur mycket vita och svarta hushållstjänster som skulle ha köpts om inte rutavdraget hade införts. För att beräkna effekten på de offentliga finanserna måste den nedjusterade arbetsinkomsten därefter beläggas med inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms.

Rutarbetarnas ökade sysselsättning och ökade arbetsinkomster

Vi har beräknat skillnaden i sysselsättning och arbetsinkomst mellan grupper av individer som börjat arbeta i rutbranschen och jämförbara grupper av individer som inte börjat arbeta i rutbranschen. Vi beräknar utifrån en enkel modell med vissa antaganden att utrikes födda som är bosatta i Sverige och får ett arbete i rutbranschen höjer sin livsarbetsinkomst med 240 000 kronor. Detta ger mycket grovt räknat högre skatteintäkter och lägre utgifter för offentliga transfereringar med 0,35 miljarder kronor per år.

Vi bedömer att det inte sker någon motsvarande förstärkning av de offentliga finanserna till följd av att inrikes födda har fått ett arbete i rutbranschen, eftersom deras arbetsinkomster inte utvecklats nämnvärt starkare än arbetsinkomsterna i gruppen vi jämför dem med.

Vi har inte beräknat någon offentligfinansiell effekt av arbetskraftsinvandring till rutbranschen. Det beror på att vi inte har underlag om denna grupp. Om de stannar en kort period i Sverige för att arbeta betalar de skatt på sina arbetsinkomster, vilken ger en förstärkning av de offentliga finanserna. Om de stannar permanent i Sverige är utfallet oklart och beror bland annat på vilken sysselsättningsgrad personerna har över tid.

För att beräkna självfinansieringsgraden av rutavdraget måste de 0,35 miljarder kronorna justeras på flera sätt. Om rutavdraget inte hade införts hade ett antal personer varit sysselsatta i en vit bransch för hushållstjänster. Det innebär att vår jämförelse i detta avseende överskattar de positiva effekterna på de offentliga finanserna, eftersom dessa personer hade betalat skatt på sina inkomster och erhållit mindre bidrag även om

rutavdraget inte hade införts. Andra hade varit sysselsatta med svarta hushållstjänster. Det innebär att vår jämförelse i detta avseende underskattar de positiva effekterna på de offentliga finanserna, eftersom dessa personer kanske skulle ha fått bidrag samtidigt som de hade arbetat svart om rutavdraget inte hade införts. Därutöver behöver en bedömning göras av den offentligfinansiella effekten av arbetskraftsinvandringen till rutbranschen, vilken kan vara positiv eller negativ.

Undanträngning av konsumtion av andra varor och tjänster

De ökade arbetsinkomsterna bland dem som köper ruttjänster och de som arbetar i rutbranschen gör att deras totala konsumtion ökar. De ökade arbetsinkomsterna efter skatt är enligt våra beräkningar klart lägre än utgifterna för köp av ruttjänster. Det innebär att övriga sektorer möter en lägre efterfrågan när hushållen flyttar konsumtion till ruttjänster. Vi gör en grov uppskattning av den sammanlagda minskningen av konsumtionen i övriga sektorer till 2,5 miljarder kronor. Det leder till bland annat lägre sysselsättning och lägre lönesumma i dessa sektorer. Därigenom minskar skatteintäkterna och ökar utgifterna för transfereringar, vilket har en negativ effekt på de offentliga finanserna. Vi har inte gjort någon bedömning av storleken på denna negativa effekt.

För att beräkna självfinansieringsgraden av rutavdraget måste konsumtionsminskningen på 2,5 miljarder kronor justeras i enlighet med de justeringar som redogjorts för i avsnitten ovan. Därefter måste effekterna av konsumtionsminskningen på skatteintäkter och offentliga transfereringar beräknas.